

Fair Play FM Jakso 1: Turvallinen liikuntaharrastus – jokaisen lapsen ja nuoren oikeus

Jakson litteroinnin eli tekstiversion pääset lukemaan tästä:

Puhujat:

Aino Raiskinmäki = AR

Minja Lappalainen = ML

Anu Stör = AS

AR: Kuvittele tilanne, jossa nuori urheilija saapuu treenisalille. Hänellä on tavoitteita ja unelmia. Hän kunnioittaa valmentajaansa ja noudattaa heidän ohjeitaan kehittyäkseen lajissaan. Myös urheilijan vanhemmat luottavat siihen, että tämä pääsee oppimaan uutta turvallisessa toimintaympäristössä. Mutta entäs, jos nuoren urheilijan valmentaja osoittautuu kaikkea muuta kuin turvalliseksi aikuiseksi? Entä jos treenisalista tulee paikka, jossa nuori kohtaa henkistä väkivaltaa, epäasiallista painontarkkailua tai jopa seksuaalista häirintää?

Valitettavasti tällaista todella tapahtuu. Edellä kuvatut asiat johtivat viime keväänä voimisteluvallmentajan toimintakieltoon Suomessa. Tämä on Fair Play FM, podcast-sarja, jonka Finland Svenska Idrott, Naisjärjestöjen Keskusliitto sekä Suomen Työväen Urheiluliitto TUL julkaisevat yhteistyössä. Sarja liittyy vuoden 2023 alussa käynnistettyyn kaksikieliseen Hållbar Idrottsförening / Vastuullinen urheiluseura -verkostoon, joka tarjoaa tietoa ja vertaistukea urheiluseurojen vastuullisuustyölle. Vuosien 2024–2025 aikana sitä on laajennettu yhteistyössä TUL:n kanssa. Tässä viisiosaisessa sarjassa pohdimme urheilua ja liikuntaa eri näkökulmista, kuten anti-gender-liikehännän, ympäristön, hyvän hallinnon ja antidopingin osalta. Tässä ensimmäisessä jaksossa käsittelemme sitä, miten urheilun maailmasta rakennetaan turvallinen, mukaanottava ja kaikkia kunnioittava. Tästä aiheesta meillä keskustelevat *Et ole yksin* -palvelun asiantuntija Minja Lappalainen. Tervetuloa.

ML: Hei kaikille.

AR: Ja Anu Stör Suomen Judoliiton eettisestä valiokunnasta.

AS: Hei.

AR: Minä olen Aino Raiskinmäki, TUL:n viestintäkoordinaattori.

Jos me lähdetään vähän taustoittamaan tämän päivän keskustelua, niin 2000-luvun aikana tehdyistä tutkimuksista, esimerkiksi vuonna 2018 julkaistu Mannerheimin Lastensuojeluliiton toteuttama kysely *Lasten ja nuorten kokemuksia liikuntaharrastuksista*.

Jopa 13 prosenttia urheilevista lapsista ja nuorista on kokenut loukkaavaa kohtelua, kiusaamista tai häirintää, näistä viisi prosenttia toistuvasti. Lisäksi tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että joka neljäs urheilua harrastava lapsi ja nuori kokee, että omassa harrastusryhmässä täytyy käyttäytyä

tietyllä tavalla, jotta ei joutuisi kiusatuksi. Eli me puhutaan aika isosta ongelmasta. Meillä on täällä tosiaan *Et ole yksin* -palvelusta Minja asiantuntijavieraana ja *Et ole yksin* on tosiaan Suomen ensimmäinen kohdennettu tukipalvelu, johon seksuaaliväkivallan ja häirinnän, epäasiallisen käytöksen ja kiusaamisen kohteeksi harrastuksissa joutuneet voivat ottaa yhteyttä ja saada apua.

Minja, jos sä lähdet miettimään tätä tämän päivän keskusteluympäristöä ja näitä kiusaamistapahtumia, epäasiallista käyttäytymistä, mitä siellä harrastustoiminnassa ilmenee, niin minkälaisissa asioissa teihin otetaan yhteyttä *Et ole yksin* -palveluun?

ML: No hyvin monenlaisissa asioissa, koska meihinhan voi olla yhteydessä, on sitten harrastaja tai urheilija tai sitten vaikka valmentaja tai muuten seuratoiminnassa mukana oleva. Ja myös vanhemmat on meihin paljon yhteydessä, eli ne voi olla hyvin moninaisia ne yhteydenotot. Mutta noin kolmannes tapauksista koskee jollain tavalla henkistä väkivaltaa ja joka viides kuvaa, että tämä on kiusaamisväkivaltaa, mitä he ovat kokeneet. Elikkä lapset ja nuoret saattaa tuoda esille esimerkiksi sellaisia kokemuksia, että mua ei kukaan kannusta, kukaan ei taputa mulle, valmentaja huutaa tai arvostelee mua toisten kuullen. Mutta joo, sitten se on saattanut mennä jo niin pitkälle, että siellä saatetaan tuottaa, että ehkä mä oonkin vaan sellainen, että en mä voikaan onnistua. Elikkä sieltä kuulee sitä itsetunnon nakerrusta. Tai voi tulla esille, että on kuultu vaikka joltakin, joka on ollut seuraamassa niitä harjoituksia, että sieltä on tullut hyvin epäasiallista kommenttia kohdistuen vaikka muihin harrastajiin. Ja vaikka se ei ole välttämättä kohdistunut itse, niin se on aiheuttanut niin valtavan turvattomuuden, että ei tiedetä, että uskalletaanko enää lähteä harrastamaan. Nämä olivat täysin tämmöisiä anonymisoituja ja yhdistettyjä monesta keissistä, eli en tietenkään voi suoraan mistään asiakastapauksista puhua, mutta tämän kaltaisten ilmiöiden kanssa me esimerkiksi kamppaillaan, kun me puhutaan lapsista ja heidän turvattomuuden kokemuksista harrastusympäristössä.

AR: Joo, ja jotenkin just se, että mikä aina itsellä on se kiitollisuus, että tällainen palvelu on olemassa, ja haluttaisiin, että mahdollisimman moni siitä tietää. Mutta totta kai iso rooli on myös esimerkiksi harrastustoiminnan järjestäjillä ja vaikka lajiliitoilla, jos me mietitään sitä, että miten me saadaan näitä asioita kehitettyä eteenpäin. Erityisesti ehkä, jos lähdetään pohtimaan sitä ennaltaehkäisevää työtä, niin minkälainen rooli sun mielestä esimerkiksi lajiliiton pitäisi ottaa tai millaista roolia lajiliitot on ottaneet, jotta me saataisiin nämä asiat vietyä eteenpäin ja entistä harvempi – tai mieluummin jopa niin, että kukaan – ei kokisi esimerkiksi kiusaamista siellä harrastustoiminnassa?

ML: Jos mä vielä vähän laajennan, lajiliitot ja seuratoimijat tai muuten harrastustoimintaorganisaatiot, niin kyllähän se rooli siellä on ihan ensiarvoisen tärkeä. Ja se lähtee jo itse asiassa ennen, kun ollaan harrastamassa tai liikkumassa, urheilemassa, eli kun toimintaa suunnitellaan, onko meillä siellä selkeät säännöt, onko meillä struktuurit, mitä me tehdään, jos jotakin ilmenee. Miten me tiedotetaan esimerkiksi harrastajan vanhemmille meidän säännöistä tai miten toimitaan, jos jotakin tapahtuu. Ja itse asiassa, jos ajatellaan jo harrastustoiminnan ohjaajia tai valmentajia, turvalliset rekrytointikäytänteet. Se lähtee hyvin varhaisesta vaiheesta ja mä ajattelen, että ehkä se isoin rooli onkin siellä ennaltaehkäisyssä ja

ennakoinnissa. Meillä olisi sellaiset inklusiiviset, tai ehkä parempi sana, syrjimättömät käytännöt ja me kiinnitettäisiin huomiota siihen kieleen esimerkiksi, että se on mukaan ottavaa.

AR: Tosi tärkeitä pointteja ja ehkä tässä kohti on hyvä tarkentaa, että me puhutaan tänään nimenomaan siitä psykososiaalisesta turvallisuudesta. Totta kai turvallinen urheilu on paljon muutakin, että meillä on turvalliset harrastusympäristöt ja vaikka alustat, joilla treenataan tai miten ikinä sitä lähteekään pohtimaan lajikohtaisesti. Mutta sä toimit Anu Judoliiton eettisessä valiokunnassa. Miten näitä asioita on lähdetty ratkaisemaan teidän lajiliitossa?

AS: Judoliiton tasa-arvo- ja eettinen valiokunta Eeva on työstänyt kevättalvella 2022 yhteistyössä Paralympiakomitean, Väestöliiton ja selkomukauttaja Sanna-Leena Knuuttilan kanssa selkokielelliset toimintaohjeet epäasiallisen käytöksen ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi. Eli kaikille judoseuroille ilmaiseksi käytettävissä olevat ohjeet, joita seurojen toimihenkilöt voivat käyttää ennaltaehkäisemään epäasiallista käytöstä ja häirintää. Ja myöskin se, että kuinka sitä tunnistetaan, mikä on häiritsevää käytöstä, mikä on epäasiallista käytöstä. Että ihan tuntui siinä vaiheessa, kun näitä ruvettiin tekemään, että kaikki eivät olleet tietoisia siitä, että mitä se on, mikä koetaan kiusaamiseksi ja minkälaista puhetta voit pukuhuoneessa käyttää. Tai miten tarkkana pitää sinun valmentajana olla, ohjaajana olla, ettet päästäisi suustasi sellaista, mikä ei ole millään lailla asiallista.

AR: Miltä Minja sun näkökulmasta kuulostaa nämä Judoliiton tekemät ohjeet?

ML: No hirveän hyvältä kuulostaa ja mä ajattelen, että itse asiassa kauttaaltaan kamppailulajipuolella on tehty mun mielestä upeata vastuullisuustyötä jo pitkään. Ja se tietenkin korostuu, kun on kontaktilaji. Niin mä uskon, että on myös tiedostettu näitä turvallisen toimintaympäristön asioita oikein hienosti. Ja ehkä mä nään vielä semmoista, että siellä on myös semmoista toimintakulttuuria rakennettu, jossa sit koetaan turvalliseksi se, että me voidaan ottaa asioita ja epäkohtia puheeksi.

AR: No teillä on esimerkiksi, te olette tehnyt myös Judoliitossa yhteistyötä muiden kamppailulajien kanssa. Ja teillä on muun muassa käytössä kamppailulajien yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja sitten koko liiton toimintaa koskevat turvallisemman tilan periaatteet. Nämä turvallisemman tilan periaatteet on siis sellainen joukko ohjeita ja käytäntöjä, joiden tavoitteena on luoda kaikille osallistujille mahdollisimman turvallinen ja kunnioittava ympäristö, esimerkiksi tapahtumissa ja seura- ja työyhteisössä. Voitko Anu kertoa vähän näistä ohjeistuksista?

AS: Turvallisemman tilan periaatteet on tarkoitettu siis kaikille judon parissa toimiville, harrastajille, kilpailijoille, ohjaajille ja valmentajille, myöskin tuomareille, seuratyöntekijöille ja katsomoyleisölle, huoltajille ja luottamustehtävissä oleville. Eli hyvin taas selkokielellä ilmaistu, mitä se turvallinen tila tarkoittaa. Ja periaatteessa yritetään korostaa sitä, että kaikilla näillä toimijoilla judon piirissä olisi rauha tehdä sitä, mitä he haluavat tehdä. Eli harrastajat saavat rauhassa, turvassa harrastaa, kilpailutilanteet ovat turvallisia, tuomarit saavat tehdä työnsä tatamilla turvallisesti, katsomossa on kaikilla hyvä olla, ja myöskin se, että valmentaja saa tehdä työnsä, on se sitten leiritapahtumassa, harjoituksissa, kilpailuissa. Joka paikassa olisi sellainen

mahdollisuus toteuttaa juuri sitä, mitä varten siellä ollaan, eikä tarvitse puuttua sitten taas semmoisiin ihan epäasiallisuuksiin. Että kun kaikilla olisi tiedossa se, että mitä siihen turvallisimman tilan periaatteisiin kuuluu. Nämä eivät ole olleet yksiselitteisiä eikä itsestäänselvyyksiä. Niitä on jouduttu avaamaan hyvin konkreettisesti.

AR: Viimeisten vuosien aikana ja myös tässä meidän käymässä keskustelussa me ollaan puhuttu paljon siitä valmennuskulttuurin muuttamisesta. Ja valitettavasti yhä edelleen, niin kuin alun esimerkistä huomattiin, niin vaikka me ollaan tehty paljon, urheiluyhteisössä on paljon työstetty näitä kysymyksiä, lajiliitot on paljon pohtinut näitä kysymyksiä, niin säännöllisesti nousee silti esille erityisesti lapsia ja nuoria vahingoittavia valmennustilanteita ja erilaisia väärinkäytöksiä. Aina välillä tässä kohti myös mietityttää se, että kuinka moni tapaus ei nouse esille. Valmentaja on autoritaarisessa asemassa sitä urheilijaa kohtaan ja just se kynnys puuttumiseen ja kynnys siihen kertomiseen voi olla tosi korkea. Niin kuin Anu mainitsit judon osalta, niin valmentajat ja ohjaajat toimii kuitenkin hyvin monessa tilanteessa oman toimen ohella, vapaaehtois pohjalla ja sitä kaikkea vastuuta näistä tilanteista ei voi vain siirtää valmentajille. Miten sä Minja näet, millainen rooli esimerkiksi urheiluseuran johdolla on siinä turvallisemman toimintaympäristön varmistamisessa?

ML: Äärimmäisen tärkeä, koska siellähän on se kokonaiskuva tai siellä tulisi olla se kokonaiskuva. Meillähän on Suomessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslait, jotka jo itsessään velvoittavat meitä toimiin syrjinnän kitkemiseksi, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Ja se, että miten näitä toimeenpannaan, niin sehän on sitten siellä. Esimerkiksi seuran hallitus päättää sitten niistä toimenpiteistä, että mitä ne turvallisen seuratoiminnan takaamiseksi tehtävät toimenpiteet ihan konkreettisesti kirjattu esimerkiksi, että teemme tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman, mikäli sen päätyy tekemään, nimetään häirintäyhdyshenkilö ja käytetään sitä ja tätä toimintaohjetta, mitä meiltä löytyy. Sitten me muodostetaan jo tosi hyvä tällainen tukikehikko, jota voivat sitten vastuurooleissa toimivat – on he sitten vapaaehtoisina toimivia tai mistä käsin toimivatkaan – niin heillä on siellä sitä tukea jo valmiina ja heillä on jotain leveämpää olkapäätä ja toki myös niin kuin kaikinensa sitten, jos jotakin ilmaantuu. Niin mä ajattelen, että se ennalta tehty työ olisi siellä, tarkisteltaisi sitä, että nämä on ajantasaisia nämä meidän ohjeistukset, ne on kaikkien saatavilla tiedossa, näistä tiedotettaisiin. Niin kyllä mä ajattelen, että siis tämä tällainen johdon rooli siinä on ihan avainasemassa.

AR: Joo ja toi oli mun mielestä hyvä, että tarkastetaan niitä ohjeistuksia, koska just se, että asiat muuttuu ja voidaankin havaita, että okei, tämä meidän ongelmanratkaisupolku ei välttämättä ollutkaan niin toimiva tai suoraviivainen, niin niitä ei tarvitse saada kerralla valmiiksi. Anu, sä toimit Judoliitossa tosiaan tässä eettisessä valiokunnassa. Miten teillä valiokuntatyöskentely toimii ja miten esimerkiksi nämä turvallisemman tilan periaatteiden jalkauttaminen lähtee teiltä sieltä valiokunnasta eteenpäin, vaikka sinne seurojen suuntaan?

AS: Heillä on ollut oikeastaan aika vapaat kädet lähteä luomaan ja verkostoitumaan. Ja mun mielestä tämä verkostoituminen on ollut todella iso apu. Yhteistyökumppaniverkostossa on ollut muun muassa Paralympiakomitea, Väestöliitto, Ihmisoikeusliitto, Finlands Svenska Idrott, josta ollaan saatu todella paljon neuvoa, osaamista, vinkkejä, myöskin materiaalia. Ja jos me nyt

mietitään vaikka tätä turvallisimman tilan periaatteita, mistä kysyt, niin se ei ollut oikeastaan kauhean iso prosessi, koska oli hyviä malleja käytettävänä ja lähdettiin tekemään siitä juuri meille sopiva. Se esiteltiin hallitukselle, Judoliiton hallitukselle. Sen jälkeen se on myöskin vuosikokouksessa esitelty. Se on näkyvillä Judoliiton nettisivuilla ja sitä on pyritty työpajoissa ja koulutuksissa tuomaan seuroille esille vaihtelevalla menestyksellä. Mutta pikkuhiljaa.

AR: Ja ehkä toi konkretia on varmasti semmoinen, mistä on tosi paljon hyötyä, jos me mietitään niitä seuroja ja sitä, että nämä ohjeistukset jalkautetaan oikeasti ihan sinne ruohonjuuritasolle. Monesti musta tuntuu, että urheilun piirissä rakastetaan sääntöjä. Se tulee ihan jo varmasti lajikohtaisestikin. Mutta se, mikä kuulostaa tosi hyvältä, on se, että te olette saaneet vietyä niitä hyvin sinne oikeasti lähelle harrastajaa, ja ne pääsee konkreettisesti sitten kiinni näihin teemoihin sitä kautta. Kyllä, ja muutenkin musta tuntuu, että hyvin tärkeä asia on se, että koulutetaan ja tiedotetaan meidän nuoria lapsista ja nuorista lähtien, että he tietävät mikä on ok ja mikä ei, ja osaavat sitten myöskin vaatia sitä ja ilmoittaa, jos ei toteudu.

Et ole yksin -palvelulla taitaa olla myös näitä ihan nuorille suunnattuja esimerkiksi koulutusmateriaaleja. Kertoisitko Minja vähän niistä?

ML: Joo, no meillä on esimerkiksi nuorille suunnattuja tämmöisiä verkkotestejä meidän nettisivuilla, mistä voi vähän tutustua esimerkiksi häirintätematiikkaan, mitä siitä tietää. Meillä on myös verkkokurssia siellä tarjolla ja sitten on ihan materiaaleja. Meillä on aika kattava materiaalipankki, missä on monenlaista näistä teemoista, tunnistamisesta, puuttumisesta, ennaltaehkäisystä ja myös henkiseen ensiapuun liittyviä asioita.

AR: Ehkä tässä kohdassa voikin varmaan antaa kaikille, niin lajiliittotoimijoille kuin vaikka urheiluseurojen toimijoille, sen vinkin, että näiden asioiden kanssa ei tarvitse jäädä yksin, eli mallipohjia löytyy ja uskoisin, että vaikka Judoliiton ohjeista saa ottaa mallia, jos tilanne on semmoinen, että ne on vaikka omalla liitolla tai seuralla vielä vähän vaiheessa.

ML: Ehdottomasti. Joo ja tuo on hirveän tärkeää, mutta mä toivoisin, että näitä hyviä käytäntöjä vaan rinta rottingilla vähän enemmän jaettaisiin, koska siis hyvää vastuullisuustyötä on tehty monissa lajiliitoissa ja seuroissa. Esimerkiksi jos ajatellaan Palloliittoa, niin mun mielestä tosi ihana siellä on futisvanhemman startti. Eli juuri tätä, miten me voidaan ottaa vanhemmat mukaan lasten harrastustoimintaan ja miten me saadaan jotenkin ehkä sitä harrastuskulttuuria myös lähemmäs vanhempia. Ja sitten mä ajattelen taas esimerkkinä sitten tuolta kamppailulajipuolelta, niin mä tykkään tästä *Kamppailija ei kiusaa*, onko se kampanja vai ehkä slogan enemmänkin, kun se on pitkään ollut. Eli jossa viedään se tämmöinen, että kun me opitaan toimimaan kunnioittavasti toisia kohtaan harrastusympäristössä, niin se kantaa pitemmälle. Jotenkin tämä ajatus, että ei se harrastustoiminta tai urheilu ole missään tyhjiössä.

AR: Joo, monesti se urheilu ja harrastustoiminta ajatellaan ihan irrallisena saarekkeena muusta toiminnasta tai muusta yhteiskunnasta, kun niinhän se ei todellakaan ole, vaan ne samat ilmiöt näkyy sitten ihan vaikka sitten siellä judon treenisaleilla ja tatameilla. No onko teillä, Anu, ollut minkälaisia käytänteitä siihen, että miten te pystyisitte varmistamaan, että nämä ohjeet siirtyy nimenomaan sinne seurojen käyttöön ihan konkreettisesti vaikka sinne kilpailutoimintaan?

AS: No käytännössä kun tehdään jotain uutta ohjeistusta, niin siitähän ensin tiedotetaan, sitten siitä muistutetaan ja jankutetaan. Ja yritetään myöskin kouluttaa seurojen toimijoita ja valmentajia. Valitettavasti välillä tulee esille se, että tällainen vastustus kaikkea uutta kohtaan on aika sitkeässä ja välillä on myöskin vaikea ymmärtää, että miksi ihmiset ajattelee, että esimerkiksi turvallisemman tilan periaatteet olisi jotenkin judotoimijoilta pois. Päinvastoin, sehän on lisää siihen judon aatteeseen ja oiva työväline kaikille. Tällaisia väitteitä ollaan kuultu esimerkiksi, että ei me tarvita tällaista, koska kaikki tämä käytäntö on kirjoitettu judon moraalikoodistoon jo sisälle.

AS: Tuossa äsken Minja mainitsit näitä tällaisia käyttäytymisiä ja on rohkeutta ja semmoista ystävällisyyttä ja kunnioitusta. Nämä parhaimmillaan toki toteutuvat, mutta sitten taas välillä tuntuu, että se ei yksin riitä. Nämä ovat hienoja periaatteita ja niitä soisi kunnioitettavan ja toteutettavan, mutta siis sellainen arkipäivän konkretia ja nykyaika myöskin, miten sinä kohtaat toisen ihmisen ja miten sinä juttelet, niin se ei ole ihan niin korkealentoista, että se pitäisi näiden ohjeistuksien avulla saada sitten ihan semmoiseen jokapäiväiseen toimintaan mukaan. Ja etenkin niiden ihmisten taholta, jotka ohjaavat lapsia, nuoria, ja ovat siinä vastuullisessa asemassa. Judo on erittäin hierarkkinen laji, jossa vyöarvot mittaavat judotekniikan osaamista. Voisi ajatella, että vyöväri viestisi myöskin henkisestä kasvusta ja ymmärryksestä, mutta valitettavasti päinvastaisia esimerkkejä on tullut esille. Joskus on tullut esille asioita, joissa korkeamman arvoisen vyön omistaja kuvittelee voivansa käyttäytyä miten tahtoo ja asettaa itsensä sääntöjen yläpuolelle. Judoliiton koulutusvaliokunnan kanssa olemme miettineet, että on todella tärkeää kouluttaa meidän nuoria ja lapsia. Esimerkiksi Pajulahdessa viime keväänä noin 35 nuorta judokaa kävi *Et ole yksin* -koulutuksen leirin yhteydessä. Ja myös toimijoille ollaan järjestetty yhteistyössä Väestöliiton kanssa *Et ole yksin* -koulutuksia ja myöskin häirintäyhdyshenkilökoulutusta on järjestetty viime keväänä.

AR: Joo, ja toi on ihan mahtavaa, että lähdetään just sieltä, että ne viedään sinne nuorille ja ne ohjeistukset, koulutukset viedään osaksi just vaikka sitä leiritoimintaa. Elikkä monesti ehkä se semmonen ennakkoluulo, mihin saatetaan urheilun puolella törmätä on se, että meidän seurat on aika kuormittuneita, heillä on aika paljon niitä vastuuta, että mistä pitäisi huolehtia. Ja sitten siinä voi tulla vähän semmoinen kieltoreaktio, just mitä Anu puhuit siitä, että meillä on jo tällainen koodisto, tarvitaanko me vielä lisää. Niin vastaavasti sitten ehkä se kertoo myös siitä, että nämä asiat pitäisi nostaa ehkä enemmänkin keskiöön. Miten sä haluisit Minja kannustaa seuroja lähtemään pohtimaan näitä asioita, ehkä nimenomaan siitä ennaltaehkäisyn näkökulmasta?

ML: No ehkä mä voisin tuoda semmoista näkökulmaa tähän, että jos meillä on sellainen hyvä, avoin ja turvallinen ilmapiiri, niin silloin me voidaan hyvin, me halutaan jatkaa sen toiminnan parissa, missä ikinä me ollaankaan. Silloin voidaan, jos mennään nyt kilpailuasetelmiin, niin voidaan myös menestyä. Jos näin ei ole, jos me ei uskalleta tuoda epäkohtia esille, jos ei uskalleta kehittää omaa toimintaa, muiden toimintaa, yhteistä toimintaa, niin me menetetään ihan valtavasti potentiaalia. Ja me voidaan myös, jos puhuttelee enemmän taloudellinen näkökulma, niin kun kilpataso nousee, niin sieltä voi tulla myös taloudellisia menetyksiä. Tänä päivänä sponsorit esimerkiksi ei kauhean mielellään seiso sellaisen yhteisön takana, jossa on epäasiallista

kohtelua, johon ei puututa. Toisaalta sitten taas minusta oli hirveän tärkeä näkökulma tuoda tätä, että vastuu voi kasaantua seuratoiminnassa ihmisille.

Siellä tavallaan monet tekevät sitä kaiken muun elämän ja monesti voi olla toinen työkin siinä ohella. Eli ajattelen, että olisi hirveän tärkeää, että me muistetaan myös se semmoinen inhimillisyys, annetaan tilaisuus myös korjata tilanne. Meidän ei tarvitse olla valmiita, ei me voida olla valmiita, ja ehkä se osallistaminen, mistä Anu puhui tuolta judopuolelta, eli osallistetaan myös rohkeasti kaikkia mukaan vastuullisuustyöhön. Se voi olla ihan konkreettinen lausahdus vaikka nettisivuilla, että huomaatko jotain puutteita tai korjattavaa säännöissämme tai toimintamalleissamme, ota yhteyttä ja sitten siellä on yhteystiedot esillä, koska tämä on yhteinen osio.

AR: Tuo on ihan mahtava näkökulma, tuo osallistaminen. Että se, että myöskään jos ne ohjeet tulee ihan liian ylätasolta annettuna, niin voi olla, että niihin on hankalampi tarttua ja sitä jalkauttamistyötä on hankalampi viedä eteenpäin. Ja ehkä tässä kohdassa voi just mainita sen, että koska meillä on näin hyviä valmiita ohjeistuksia, meillä on näitä pohjia esimerkiksi, mistä itse tykkään tosi paljon, mitä hyödynnän paljon työssä, niin on tämä *Et ole yksin* -palvelun turvallisen seuran tarkistuslista. Eli se, että sieltä löytyy ne sellaiset muutamat kohdat, että mitä me voidaan pistää kuntoon ja mitkä näistä on sellaisia asioita, jotka me voidaan pistää kuntoon tällä kaudella, mihin me keskitytään ehkä seuraavalla. Ja ehkä muista tällaisista ohjeistuksista voi mainita, esimerkiksi Finland Svenska Idrott on tuottanut tällaiset Respekt inom Idrott -viestin tai ohjeistuksen, jota voi valmiina hyödyntää esimerkiksi kilpailutapahtumissa. Eli kun Anu tuossa kertoi noista judoliiton turvallisemman tilan periaatteista, niin vähän samanlaisella viestillä me voidaan tuoda hyvinkin sellainen valmis paketti esimerkiksi sinne kilpailutapahtumaan. Niin siihen on myös ehkä matalampi kynnys lähteä, kun sun ei tarvitse lähteä sen tyhjän paperin kanssa, että me lähdetään luomaan tämä nyt ihan nollasta. Ja joskus me saatetaan toimia niin, että se satuttaa toista ihmistä. Tai me voidaan toimia väärin. Pääosin nämä tällaiset tilanteethan tapahtuu tarkoituksetta.

ML: Joskus toki siellä on tarkoituskin, mutta niissäkin tilanteissa on tärkeää puuttua ja antaa sitten mahdollisuus korjata sitä tilannetta. Että ei ainakaan vahvisteta sitä vastakkainasettelua näissä tilanteissa, vaan pyritään siihen, että okei, käsitellään se asia, mitä tässä tapahtui, miten tulisi toimia. Me voidaan ymmärtää tänä päivänä esimerkiksi moninaisuutta paljon paremmin kuin mitä me ymmärrättiin ehkä vaikka 15 vuotta sitten.

AR: Joo, ja musta tuntuu, että varsinkin Suomessa valmennuskulttuuri on mennyt tosi paljon eteenpäin ja monet lajit on myös joutuneet vähän pakon edessä sitä pohtimaan, että miten me lähdetään muuttamaan näitä, että jotkut toimintamallit istuu aika tiukassa, jos lähdetään pohtimaan siitä näkökulmasta, mutta myös niitä positiivisia kehitystarinoita ja sellaisia, että vaikka valmentaja on pystynyt muuttamaan omaa toimintaansa ja se ympäristö on muuttunut eikä tapahdu sitten sellaista, että vaikka kaikki joutuu lopettamaan siinä tilanteessa.

AS: Judoliitossa ollaan lähdetty suosittelemaan valmentajille *Et ole yksin* -verkkokoulutusta, *Nuori mieli urheilussa* -verkkokoulutusta ja vastuullisen valmentajan verkkokoulutusta. Pieni haaste tässä on se, että koska suurin osa judovalmentajista ja -ohjaajista toimii vapaaehtois pohjalta,

koetaan, että heitä ei voi valtuuttaa tai pakottaa suorittamaan näitä koulutuksia, mutta hieno asia on, että monet valmentajat ja ohjaajat haluavat silti kouluttaa itseään ja lisätä sitä osaamista myöskin psyykkisen valmennuksen ja ymmärryksen puolella.

AR: Tuo on tosi hieno ja tärkeä asia, että se lähtee hyvin pitkälti siitä, että minkälainen vaikka siellä seurassa on se suhtautuminen. Että tuleeko sieltä seuralta kannustusta siihen, että kannattaa käydä nämä koulutukset vai lätkäistäänkö sieltä se ohje pöytään, että tämä nyt tuli tuolta ja se nyt ehkä voidaan...

AS: Niin, että semmoisella pienellä viestillä voidaan myöskin vesittää se asia, että no tämä on nyt tätä nykyaikaa ja nyt meidän täytyy tehdä näin. Mutta se, että nimenomaan, että hei, tämä on hieno homma, me voidaan erottua tällä joukosta.

ML: Ja ehkä sinä kuvasit Anu, itse asiassa vähän sellaista tärkeää arvovaikuttamista ja arvojen vahvistamista, mitä nimenomaan lajiliitot voivat tehdä seurojen suuntaan.

AR: Näissä kiusaamis- ja häirintätilanteissa on usein sivustaseuraajia. Ja sen sivustaseuraajan toiminta voi tuntua siitä uhrista yhtä pahalta kuin itse kiusaajan toiminta. Varsinkin kun monessa tilanteessa sillä sivustaseuraajalla olisi mahdollisuus puuttua siihen epäasialliseen toimintaan. Se puuttuminen saattaa pelottaa. Sivustaseuraaja saattaa pelätä itse uhriksi joutumista tai siitä porukasta ulos sulkemista. Ja ehkä yksi tällainen aika merkittävä osa kaikkea urheilutoimintaa on se katsomokulttuuri. Ja siitä ollaan viime vuosina puhuttu paljon. Me ollaan nähty sekä hyviä että huonoja esimerkkejä siitä, että miten siellä katsomossa on toimittu. Esimerkiksi juniorijääkiekossa tämä ilmiö nousi isosti otsikoihin muutama vuosi sitten, kun joukkue itse joutui keskeyttämään ottelun sen pelaajaan kohdistuneen rasisen huutelun vuoksi. Minja, miten sun näkökulmasta? Miten tähän esimerkiksi katsomossa tapahtuvaan huuteluun voi puuttua tai onko sitä mahdollista ennaltaehkäistä?

ML: Joo, tämä on usein se semmoinen, mitä monet toimijat nostavat, että on haastavimpia kohtia puuttua, koska tietenkin siellä ne katsojat eivät ole useinkaan sen seuran toiminnassa mukana olevia henkilöitä. Mutta Anu nosti jo aikaisemmin tuossa esille nuo turvallisemman tilan periaatteet. Ne on kyllä yhdet sellaiset, että kun ne jalkautetaan, ne olisi näkyvillä myös peleissä, tapahtumissa, niistä tiedotetaan. Niin siellä jo tuodaan heti ilmi, että tällaisiin asioihin meillä sitoudutaan täällä. Katsomoetikettejähän on monet lajit myös tehnyt. Ja toki näistäkin tulee sitten tiedottaa, että ne ei ole vain papereita jossakin, että satuinpa ennen kuin lähdin katsomaan matsia, niin lukemaan nettisivuilta katsomoetiketin. Silloin se harvemmin toimii. Ja se, että sitten siellä on ne puuttumisen mallit ja selkeät jaetut vastuut. Esimerkiksi tapahtumissa, että mitkä on häirintäyhdyshenkilön vastuut, mitkä on järjestyksenvälvojen vastuut. Kannattaa myös ehkä linjata, että jos on peli nyt esimerkiksi kyseessä, että milloin me keskeytetään peli. Mikä on se sellainen niin räikeä tilanne, että me ei jatketa sellaisessa ilmastossa pelaamista. Ja sitten toki on tällaisia enemmän, no en tiedä onko hiukan väärä sana tässä yhteydessä, mutta vähän niin kuin enemmän kurinpidollisia menetelmiä, mitä voidaan sitten myös porttikieltoja ja tämän kaltaisia ottaa käyttöön.

AR: Joo ja tässä on varmaan, itse väitän, että tässä on aika isoja lajikohtaisia eroja. Jos mietitään vaikka arvostelulajeja, niin siellä harvemmin sen suorituksen aikana tulee sitä epäasiallista huutelua, mutta sitten taas esimerkiksi somekeskustelu kilpailun jälkeen. Valitettavasti aika usein esimerkiksi Jodelissa saattaa nousta hyvinkin ikäviä asioita tai vaikka tuomareiden maalittamista tai epäasiallista puhetta, joka kohdistuu niihin urheilijoihin. Minkälainen Anu judossa on katsomokulttuuri sinun mielestä tällä hetkellä?

AS: Mun mielestä pääasiallisesti hyvin asiallista. Periaatteessa kilpailun järjestäjällä on selkeä oikeus ja velvollisuus puuttua epäasialliseen käytökseen ja poistaa tällainen henkilö tapahtumasta. Ja suositeltu on myöskin, että nämä turvallisemman tilan periaatteet laitettaisiin aina kilpailukutsuun myöskin liitteeksi, että ne ei sitten tule yllätyksenä kenellekään. Että tavallaan semmoista niin kuin tässä kohtaa, kun ne on vielä, vaikka ne on ollut jo jonkun aikaa käytössä, mutta ne vielä on menneet ohi joltakin taholta, niin sen takia niitä pitää vähän nyt tyrkyttää ja tuputtaa joka suunnasta.

AR: Joo, ja ehkä tässä kohdassa voi vinkata ja mainostaa, että näidenkin asioiden kanssa valmiita ohjeistuksia löytyy. Eli esimerkiksi Et ole yksin, Finlands Svenska Idrott, Salibandyliitto ja TUL julkaisivat vuosi sitten tällaisen häirintäyhdyshenkilön oppaan, josta löytyy myös semmoinen tapahtumiin suunnattu versio, jota voi ihan tapahtumien häirintäyhdyshenkilöt hyödyntää siinä omassa työssään ja sen kehittämisessä. No Minja, puhuttiin, mä äsken sivusin vähän sivustaseuraajan roolia. Se ei tapahdu ainoastaan siellä katsomossa. Se voi olla siellä ihan vaikka treenisalilla joku ikävä tilanne, mistä lähtee vähän semmoinen kela, että pitäisikö tähän puuttua tai onko mulla työkaluja puuttua siihen. Mitä sä haluaisit sanoa nuorelle, joka joutuu todistamaan sellaista epäasiallista kohtelua tai kiusaamista, joka kohdistuu vaikka hänen ystäväänsä?

ML: Niin, tässä on ehkä taustalla se erittäin tärkeä asia muistaa, että ne on äärimmäisen harvinaisia ne sellaiset tilanteet, että joku tällainen henkinen väkivalta vaikka kohdistuisi vain yhteen ihmiseen. Eli kyllähän se luo laajemmin turvattomuutta sinne ympärilleen ja se puuttuminen voi olla hyvin haastavaa. Sä suojelet myös itseäsi siinä tilanteessa herkästi. Se ei tarkoita, etteikö voisi olla sen ystävän tukena, mikä on tietenkin tässä ihan ensiarvoista. Eli ihan jo se, että kertoo, että, hei mä näin, eli tekee sen todeksi, mä näin mitä tapahtui, toi oli väärin. Jos tiedät enemmän kuin ystäväsi siitä, että miten tähän asiaan voi puuttua, niin on hyvä kertoa, että hei, viedään tämä eteenpäin. Ja mä kannustaisin, koska monesti se, johon se on enemmän kohdistunut, niin voi kokea sen hyvin haastavaksi viedä eteenpäin, niin kannustaisin tukemaan, että viedään eteenpäin. Koska me tiedetään, että on niitä tilanteita, että vaikka yksi tietty henkilö on kohdistanut monta kertaa epäasiallista kohtelua eri ihmisiin, ja aina on ajateltu, että no pikkujuttu, me selvitettiin tämä, ja sitten se ei mene vaikka sinne seuran johdolle tiedoksi. Ja sitten se eskaloituu se tilanne, ja tapahtuukin jotain paljon isompaa. Se olisi voinut olla ennaltaehkäistävässä se inhimillinen kärsimys, se inhimillisen kärsimyksen kasvu.

AR: Esimerkiksi just näissä Et ole yksin -palvelun ohjeissa on se maininta, että voi olla esimerkiksi verkkolomake, jonka kautta sen ilmoituksen voi tehdä. Eli jos se kynnys lähteä vaikka puhumaan omalle valmentajalle, jollain voi olla kynnys puhua siitä vaikka kotona, niin sitten se, että löytyisi sellainen matalan kynnyksen ilmoituskanava.

ML: Se olisi tosi tärkeää. Ja sitten myös muistaa, että myös siinä sivusta seuraajan roolissa voi tukeutua niihin vastuuroolissa oleviin aikuisiin, tai esimerkiksi Et ole yksin -palveluun voi olla yhteydessä.

AR: Miten teillä Anu, judossa, oletteko te ohjeistanut seuroja esimerkiksi tällaisten vaikka ilmoitusten vastaanottamiseen tai niiden käsittelemiseen millä tavalla?

AS: Kyllä, ne on ollut näissä selkokielisissä ohjeissa esillä. Ja mikä on mun mielestä kaikkein näppärin ja helpoin tapa lähteä viemään asiaa eteenpäin tässä ilmoitusasiassa, niin on just meidän tässä selkokielisissä ohjeissa semmoinen pieni juliste, minkä voi laittaa sinne dojon seinälle. Siinä on kaaviokuva, mitä sun pitää tehdä. Ja se on just tehty napakaksi ja selkeäksi, että siinä ei kauheasti ole tulkinnanvaraa, että kuinka toimit. Siinä on nimetty jokaisesta seurasta kaksi vastuuhenkilöä, kenen puoleen voi kääntyä, tai sitten suoraan, että joku muu turvallinen aikuinen, tai sitten suoraan ilmokanava.

AR: Joo, ja toi on tosi tärkeää mun mielestä, että sieltä seurasta on nimetty ne vastuuhenkilöt. Aikaisemmin puhuttiin niistä häirintäyhdyshenkilöistä, ja monesti ehkä itse olen törmännyt sellaiseen ilmiöön, että vaikka tapahtumaan nimetään häirintäyhdyshenkilö, jotta siellä on nyt nimetty häirintäyhdyshenkilö, mutta sitten tämä häirintäyhdyshenkilö toimii vaikka kilpailun kuuluttajana. Siten, että jos oikeasti tulisi tilanne eteen, että hänelle tulisi joku tilanne käsiteltäväksi, niin eihän hän siitä kuuluttajan roolista mihinkään pääse. Niin just se, että seurassa on vaikka just ne kaksi henkilöä, joille voi ilmoittaa siitä asiasta. Ja totta kai monesti seuroissa kaikki tuntee kaikki, niin voi olla helpompi kertoa tälle toiselle henkilölle, kuin että meillä olisi vain se yksi häirintäyhdyshenkilö tai vastuuhenkilö siellä nimettynä.

ML: Joo, ja meiltäkin voi Väestöliiton Et ole yksin -palvelusta saada tämmöisiä ihan julisteita, missä lukee, että miten häirintätilanteessa voit toimia, missä on myös paikka, mihin voi laittaa, ole yhteydessä tähän henkilöön. Ja sitten mä ajattelen, mikä olisi myös tärkeä, mikä aika ajoin esimerkiksi meidän palvelussa, yhteydenotoissa, tulee esille, niin on se, että on ohjeistettu vaikka, että ole yhteydessä omaan valmentajaasi tai harrastustoiminnan ohjaajaasi. Ja sitten me ollaan ihmisiä. Kaikilla ei ole yhtä helppoa juuri tietynlaiselle ihmiselle kertoa asioista. Se voisikin olla vaikka sen toisen joukkueen valmentaja tai vaikka se apuvalmentaja, jolle olisi helpompi puhua. Eli mä kannustaisin myös vähän avaamaan näitä käsitteitä niin, että ei jäisi sen takia ilmoittamatta niitä asioita, eli että siinä lukee, että ota yhteyttä omaan valmentajaan tai muuhun seurassa toimivaan turvalliseen aikuiseen.

AR: Urheilussa on hyvin usein puhuttu tästä "kuljeta, kustanna, kannusta", kolmen koon ohjeistuksesta, mutta mä lisäisin ehkä tähän kolmen koon ohjeistukseen vielä kuuntelemisen. Tuleeko teillä, vaikka aloittaako Minja, jotain mitä tähän voisi muuta lisätä, jos me pohditaan vanhempien roolia siinä urheiluharrastamisessa?

ML: Kolmella koolla, niin mä ehkä ajattelisin, että se on se "kuuntele, kohtaa, kannusta". Mutta näen vanhempien roolin erittäin tärkeänä tietenkin lasten ja nuorten harrastustoiminnassa nyt erityisesti, koska vanhemmathan nyt on siellä läsnä lapsen elämässä pääosin. Ja jatkuvasti verrattuna sitten harrastustoiminnan ohjaajiin, jotka on sitten siellä sen muutaman tunnin

viikossa. Mutta parhaimmillaan vanhemmat on niitä turvasatamia, jonka takia olisi hirveän tärkeää, että se harrastuskulttuuri myös tulisi jotenkin enemmän vanhempien tietoon, että miten siellä toimitaan. Ja kun puhuttiin aiemmin siitä, että se harrastus ei ole missään tyhjiössä, niin kyllähän lapsen hyvinvoinnin muutokset, jos siellä vaikka tapahtuu jotain epäasiallista siellä [34:18] harrastuksessa, niin kyllähän se vaikuttaa myös siihen muuhun elämään.

AR: Ehkä tähän, puhutaan tästä "k-linjauksesta", niin siihen nyt voisi ehkä lisätä sitten vielä keskustelemisen.

AS: Veit sanat suustani, koska mä ajattelin just sitä, että se keskusteleminen jatkuu siellä kotonakin, eli vanhempien kanssa lapsi ja nuori voi pohtia niitä asioita, että mitä se turvallinen ympäristö ja treenaaminen turvassa ja kannustavassa ympäristössä oikeasti tarkoittaa.

AR: Joo.

AS: Ja tavallaan myöskin se mun mielestä sitouttaa niitä vanhempia siihen yhteiseen linjaan, ja silloin se on lapsellekin helpompaa, lapselle ja nuorelle helpompaa toimia niiden yhteisten sääntöjen mukaan, kun kaikki läheiset ja tärkeät aikuiset on samoilla linjoilla.

AR: Joo, ja ehkä just monissa lajeissa tai monien seujen ohjeistuksissa näkee nykyään myös vaikka vanhemmille suunnattuja pelisääntöjä, jotka on tosi tärkeitä siinä, että myös ne vanhemmat otetaan osaksi sitä harrastusyhteisöä. Ehkä me ollaan päästy ainakin Suomessa jo vähän eteenpäin siitä, että treenisalin ovet ovat suljetut ja tänne ei saa tulla seuraamaan. Niin siitä on ainakin oman kokemukseni mukaan päästy jo enemmän siihen, että vanhemmat myös ja huoltajat halutaan osaksi sitä harrastusta ja halutaan, että he tietää, mitä siellä tapahtuu ja minkälainen vaikka joukkue meillä on ja mitä me täällä harjoituksissa tehdään. Eli sitä kynnystä myös siihen keskustelemiseen voi madaltaa sillä, että vaikka valmentajat ja vanhemmat on tuttuja keskenään ja siitä tulee turvallinen toimintaympäristö ihan kaikkien mukana olevien keskuudessa.

ML: Ja mun täytyy sanoa, että siis Väestöliiton Et ole yksin -palveluun on yhä enenevässä määrin nyt tullut yhteydenottoja vanhemmilta. Ja kaikki vanhempien yhteydenotot koskee alaikäistä urheilevaa lasta. Ja niitä yhdistää usein se, että siellä pohditaan, että miten näihin voi puuttua. Eli me kuullaan se, että ei ole ehkä tullut sitä infoa, että kun lapsi harrastaa, että hei, tällaisiin sääntöihin meidän lasten ja nuorten kanssa toimivat valmentajat tai ohjaajat sitoutuvat, näin voi toimia, mikäli jotakin tulee. Ja myöskin on paljon sitä pohdintaa, että kuuluuko tämä tähän lajiin. Eli juuri tätä tunnistamisen paikkaa, vaikka moni on, että tarvitseeko puhua tunnistamisesta, että kyllähän ihmiset tunnistavat sen epäasiallisen käytöksen. Nämä asiat eivät ole mustavalkoisia, ei se aina suinkaan niin ole, että se tunnistettaisiin. Jonkin verran vanhemmat ovat tuoneet myös esiin heihin kohdistuvaa epäasiallista kohtelua, kun he ovat pyrkineet viemään niitä asioita eteenpäin. [37:06] Sieltä on sitten kohdattu torppaamista, väheksyntää esimerkiksi.

AR: Miten Anu judon puolella? Ohjeistetaanko teillä erikseen vanhempia joillain tietynlaisilla ohjeistuksilla vai koskevatko esimerkiksi ne turvallisemman tilan periaatteet, mistä ollaan keskusteltu, niin ihan kaikkia siinä harrastusympäristössä olevia?

AS: Lähtökohta ja suositus on, että kauden alussa käydään vanhempien kanssa säännöt ja ohjeistukset. Ne voidaan käydä vanhempainilloissa tai sitten pelisääntökeskustelutilaisuuksissa, joissa käydään läpi ja luodaan ryhmälle yhteiset säännöt. Vanhemmat saavat sanoa omia ehdotuksiaan, lapset saavat tuoda vinkkejä esille. Ja äsken tuossa Minja mainitsit siitä, että mikä on epäasiallista käytöstä tai muuta. Ja tähän on hirveän paljon ollut meillä esillä judossa, koska on kyseessä kontaktilaji, missä kosketetaan paljon. Niin on hyvä avata vanhemmille, että mikä kosketus kuuluu lajiin, mikä on välttämätöntä. Ja ilman muuta myöskin se, että mikä ei ole. Että myöskin lapset sitten osaa tunnistaa sen.

AR: Te olette Minja paljon myös kouluttaneet vanhempia ja teillä on materiaalia myös vanhemmille hyödynnettäväksi. Niin mistä se tarve just tämän kohderyhmän kouluttamiseen on noussut?

ML: No kyllä se ehkä kun palveluissa on näkynyt, että vanhemmat kaipaavat apua ja tukea ja ovat tiettyllä tapaa niiden omien lastensa asianajajia näissä asioissa, niin kyllä se ihan sieltä käytännön tuomista havainnoista on lähtenyt.

AR: Anu, mitä sä haluaisit sanoa vanhemmille, jos puhutaan nuorista judokoista, niin miten sä haluaisit kannustaa heitä siihen turvallisemman toimintakulttuurin luomiseen?

AS: Aina on plussaa, jos vanhemmat sitoutuu niihin samoihin sääntöihin ja avaa niitä siellä lapselle kotona, jos se jostain syystä on mennyt ohi siinä esimerkiksi harjoitusten yhteydessä tai kauden aloituksessa, että mitä ne tarkoittaa.

AR: Me ollaan puhuttu tässä keskustelussa aika paljon siitä häirinnän tai kiusaamisen tunnistamisesta. Miten sä vaikka Minja näet, onko olemassa jotain sellaista harmaata aluetta? Pohditaanko vaikka teille tulevilla yhteydenotoissa paljon sitä, että oliko tämä nyt kiusaamista, oliko tämä nyt ok, pitääkö tästä tehdä ilmoitusta? Onko tällaista niin sanottua harmaata aluetta olemassa?

ML: Joo, todella hyvä kysymys. Ja mä ajattelen, että itse asiassa Anu äsken toi esimerkin tästä esimerkiksi kontaktista. Milloin kontaktilajissa se kontakti muuttuukin väkivallaksi. Ne voi olla tämän kaltaisia. Mutta kyllä mä ajattelen, että se on hyvin tyypillinen tapa tulla meidänkin palveluihin. Että mä en ole nyt ihan varma, mitä tässä tapahtuu. Tai mä en nyt ole ihan varma, että oliko tämä nyt jotenkin epäsoveliaan käytöstä. Mutta, me ollaan tosi varovaisia tuomaan niitä vaikka me tiedettäisiin, että se kokemus on meitä haavoittanut ja se meidän oma kokemus on validi ja arvokas, niin jotenkin se, että sen nimeäminen tekee sen asian niin todeksi, että usein on kyse myös siitä. Toisinaan ehkä tähän harmaalle alueelle voisin laittaa myös tällaisen, että missä pohditaan, että onko tämä vallan väärinkäyttöä vai kuuluuko tämä vaikka valmennuskulttuuriin mitä tapahtuu, tai pelissä vaikka. Että okei, että oliko tämä tarpeellista tämä fyysinen voima, mitä tässä käytettiin. Ja sitten jonkin verran on myös sitä, että varsinkin painoluokkalajeissa tällaiset kehoon ja painoon liittyvät kommentit, niin niissä mietitään, että no kun tähän kuuluu meidän lajiin, että en tiedä, oliko tässä kohtaa tämä nyt epäasiallista. Kyllä minä näen, että sitä paljon on, mutta tärkeintä on se, että kuuntelee sitä, miltä minusta tuntui.

AR: Ja se näissä esimerkiksi Et ole yksin -palvelun käsittelyohjeissa lukeekin, että kun se ilmoitus jostain epäasiallisesta käyttäytymisestä tehdään ja vastaanotetaan, niin se otetaan aina todesta ja sitä lähdetään selvittämään. Miten Minja toivoisit, että tätä ohjenuoraa sovellettaisiin esimerkiksi, jos me mietitään urheiluseurojen tai vaikka niiden lajiliittojen arkea?

ML: No ehkä se, että pyritään ottamaan aina se aika ja kuulemaan, kun joku tulee meille kertomaan. Se on valtava luottamuksen osoitus, että joku tulee kertomaan jostain haavoittavasta kokemuksesta. Ja se lisää itse asiassa koko sen yhteisön turvallisuuden tunnetta, kun nähdään, että okei, täällä puututaan näihin tilanteisiin.

AR: Miten Anu, Judoliitolla, että jos vaikka teille tulee ilmoitus tällaisesta epäasiallisesta tilanteesta, niin miten teidän prosessi lähtee liikkeelle?

AS: No toki kuunteleminen on se tosi tärkeä ensimmäinen asia. On ohjeistettu myöskin, että aina kannattaa pistää kirjallisesti ylös, että kuka on ilmoittanut, mitä on ilmoittanut ja kuka on vastaanottanut sen ilmoituksen. Sitten ollaan kehoitettu tekemään ilmoitus Ilmokanavan kautta. Ilmokanava on todella toimiva.

AR: Olisiko teillä tähän loppuun, jos mietitään vaikka urheiluseurassa häirintäyhdyshenkilönä tai muuna vastuuhenkilönä toimivalle, täsmävinkkiä tähän kohtaamiseen?

AS: Varmaan hyvä neuvo olisi semmoinen, että miettii itsensä siihen asemaan. Eli jos minulle olisi tapahtunut jotain, miten mä haluaisin, että minut kohdattaisiin siinä tilanteessa.

ML: Otetaan tosissaan, kuunnellaan ja annetaan se aika. Yksinkertaisimmillaanhan kyse on siitä, että ollaan inhimillisiä olentoja toisillemme ja kunnioitetaan ja välitetään toisista.

AR: Ehkä jos me lähdetään miettimään sellaisia pointteja, joita toivottaisiin, että urheiluseurat vaikka ottaa tästä keskustelusta mukaansa, niin ehkä se, mikä meillä on tässä koko ajan korostunut on se, että edes sen henkilön, joka vastaanottaa sen ilmoituksen ja joka vastaa vaikka seurassa niistä vastuullisuustoimenpiteistä, niin hänen ei tarvitse olla yksin. Hänellä on työkaluja käytettäväksi ja meiltä löytyy jo nyt tosi paljon valmista materiaalia, jota voidaan hyödyntää. Ja toinen pointti voisi olla sitten se, että me lähdetään siitä armollisuudesta myös itseä kohtaan, kun niitä tilanteita käsittelee. Iso kiitos Anu ja Minja innostavasta keskustelusta.

ML: Kiitos.

AS: Kiitos.

AR: Tämä oli Fair Play FM, Finlands Svenska Idrottin, Naisjärjestöjen Keskusliiton ja Työväen Urheiluliitto TUL:in yhteisen podcast-sarjan ensimmäinen jakso. Kiitos, että kuuntelit. Hållbar Idrottsförening / Vastuullinen urheiluseura -verkostosta ja sen toiminnasta ja koulutuksista löytyy lisätietoja järjestöjen verkkosivuilta.